

Клим Т.А., Білоконна І.О., студентки,
Навчально-науковий юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Устинова І.П., к.ю.н., доцент

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЗДІЙСНЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ ЯК СКЛАДОВА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ УКРАЇНИ

Важливим фактором в країні є бюджет, а саме процес забезпечення та виконання, тому згідно законодавства, бюджетний процес – це регламентований бюджетним законодавством процес складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання, а також контролю за дотриманням бюджетного законодавства [2].

Основними стадіями в бюджетному процесі України є: складання проектів бюджетів; розгляд проекту та прийняття закону про Державний бюджет України (рішення про місцевий бюджет); виконання бюджету, включаючи внесення змін до закону про Державний бюджет України (рішення про місцевий бюджет); підготовка та розгляд звіту про виконання бюджету і прийняття рішення щодо нього [1].

Україна має науковий і практичний інтерес щодо вивчення бюджетного процесу в зарубіжних країнах з метою використання позитивного досвіду інших країн, ширшого розуміння його проблем, зокрема у сфері прийняття політичних рішень через погодження різних інтересів, наприклад Великобританія.

Стадії бюджетного процесу:

Складання проекту бюджету - канцлер казначейства від імені уряду вносить пропозиції щодо бюджету, міністерство фінансів, міжміністерський комітет із визначення державних видатків розробляють бюджет.

Порядок розгляду – щороку приймаються два фінансові закони:

1. Закон про асигнування (видаткова частина бюджету) [3].
2. Фінансовий законопроект (дохідна частина бюджету). Особливість процедури ухвалення в тому, що вказані вище законопроекти обговорюються і приймаються Парламентом окремо. Проект бюджету не подається до комітетів, а розглядається усією палатою, що засідає як комітет з асигнувань (коли обговорюються державні видатки), комітетом ресурсів (коли обговорюються державні доходи). На розгляд видаткової частини бюджету відводиться 29 сесійних днів до 5 серпня: 1) спочатку схвалення частини річного кошторису видатків як аванс у рахунок основної суми асигнувань; 2) не пізніше ніж до 10 лютого подаються «зимові» додаткові кошториси видатків на поточний фінансовий рік; 3) до 18 березня - спеціальні кошториси видатків міністерства оборони,

«весняні» додаткові кошториси; 4) визначається дата для розгляду найважливіших статей видатків цивільних і військових відомств.

Після схвалення палатою резолюції з видаткової частини бюджету вона стає складовою закону про асигнування, який приймається щорічно. Проект дохідної частини бюджету може бути внесений у будь-який час на обговорення палати общин після підготовки урядом відповіді на тронну промову королеви. Після обговорення палатою общин ухвалюється резолюція, яка є основою білля про фінанси.

Затвердження бюджету – затвердження Короною (англійською королевою). Схвалений парламентом законопроект затверджується Короною як необхідна умова. Без затвердження Короною жоден законопроект, схвалений парламентом, не може стати законом.

Контроль за виконанням – Парламентський контроль здійснюється за трьома основними напрямками: надходження коштів; витрачання коштів; контроль за виконанням фінансового законодавства. Спеціальний комітет палати общин із державної звітності здійснює перевірку звітності виконавчих органів про витрачання державних коштів. Контролер і генеральний аудитор, які очолюють державне ревізійне відомство, також контролюють виконання бюджету й зростання, у якому викладені правила довгострокового фінансового планування [4].

Отже, порівнюючи Бюджетний процес України та Великобританії, можна зробити висновок, що є як спільні риси, так і відмінні.

І в Україні, і у Великобританії є 4 стадії процесу, проте відмінними рисами є: Бюджетний рік в Україні – з 1 січня до 31 грудня поточного року, Великобританії – з 1 квітня по 31 березня наступного року. Затвердження бюджету: в Україні – Верховною Радою, Великобританії – Королевою.

У Великобританії більш детально розроблять бюджетний процес, тому і особливість полягає в тому, що замість єдиного бюджетного закону Парламент щорічно приймає так званий «фінансовий закон», який фіксує зміни, внесені в систему бюджетних доходів, а також один чи кілька законів, які уповноважують уряд витратити протягом року з тією чи іншою метою певну кількість грошей.

Література

1. Бюджетний кодекс України / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010. – № 50-51, с. 572
2. Орлюк О.П. Фінансове право Академічний курс: підручник / О.П. Орлюк. – К.: Юрігком Інтер, 2010. – 808 с.
3. Основы финансовой системы Великобритании [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.us-dollar.ru/biznes-ifinansy/930-osnovy-finansovoj-sistemyvelikobritanii.html>.
4. Михайлишин Л. Фінансове забезпечення місцевого управління: зарубіжний досвід для України / Л. Михайлишин // Ефективність державного управління: збірник наук. праць. –2010. – № 23. – 600 с.